

Aan

De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon

Cluster Aruba

Datum

27 mei 2019

Ons kenmerk

Cft 201900074

Pagina

1/7

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Adres kantoor Aruba

L.G. Smith Boulevard 68

La Piccola Marina

Oranjestad, Aruba

Telefoon (+297) 5832800

Bijlage

-

E-mail info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Onderwerp

Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2019 Aruba

Geachte mevrouw Ruiz-Maduro,

Conform artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) op 13 mei jl. van Aruba de uitvoeringsrapportage (UR) over het eerste kwartaal van 2019. In deze brief ontvangt u de reactie van het CAft op de eerste UR, waarvan een afschrift aan de minister-president en aan de Staten wordt gestuurd.

Toetsingskader

Het samenwerkingsprotocol Aruba-Nederland 2019-2021 van 22 november 2018 geeft een vernieuwde inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van het land Aruba. Ingevolge het protocol oefent het CAft het financieel toezicht uit voor de periode 2019 tot en met 2021. Voor de toetsing van de eerste UR 2019 leiden de afspraken uit het protocol ertoe dat:

- Het financieringssaldo van de collectieve sector in het jaar 2019 maximaal -0,5% van het bbp mag bedragen.
- De personeelslasten (inclusief werkgeversbijdragen) in het jaar 2019 maximaal AWG 479 miljoen mogen bedragen. Met de inzet van de beleidsinstrumenten opgenomen in het addendum op het FEM, het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten, zal gestuurd worden op een nominale daling in de personeelslasten in de periode 2019-2021.
- Indien er sprake is van meevallers ten tijde van een financieringstekort, komen deze volledig (100%) ten gunste van de tekortreductie.
- Aruba zal toewerken naar het verkrijgen van een accountantsverklaring over de financiële verantwoording in 2020 in overeenstemming met een financieel stelsel voor bijzondere doeleinden.

In het bericht van het CAft op basis van artikel 12 lid 1 LAft (kenmerk Cft 201900035) d.d. 15 maart 2019 heeft het CAft aangegeven dat bij ontvangst van de eerste UR op basis van de aangeleverde informatie zal worden beoordeeld of aan de volgende aanbevelingen is voldaan:

1. De personeelslastennorm van AWG 479 miljoen uit het protocol geldt voor de personeelslasten van alle ministeries zoals opgenomen in de vastgestelde begroting 2019 en de personeelslasten van het Interim Begrotingsfonds Sociaal Crisisplan (IBSCP).
2. De personeelslastennorm van AWG 479 miljoen uit het protocol nader wordt aangevuld met een norm voor de personeelslasten van de Staten, de Hoge Colleges van Staat en de Dienst Openbare Werken.
3. De meerjarige belastingramingen zijn alsnog inzichtelijk gemaakt met een integraal belastinghervormingsplan.

Oordeel

Op basis van de eerste UR constateert het CAft dat de realisatie van het land in enge zin in het eerste kwartaal van 2019 in lijn is met de begroting. De begrote resultaten van de andere entiteiten van de collectieve sector zijn ten opzichte van de vastgestelde begroting fors bijgesteld. Hierdoor is de huidige verwachting dat het financieringssaldo van de gehele collectieve sector aan het eind van 2019 uitkomt op AWG -33,3 miljoen (dit was AWG -0,7 miljoen in de vastgestelde begroting). Met name een fors lager verwacht resultaat van het Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) is de oorzaak van deze negatieve bijstelling en verdient de aandacht van het land zodat de gestelde norm van -0,5% van het bbp dit jaar zal worden behaald. In de eerste UR heeft het land Aruba de nieuwe CBS-reeks van het nominale bbp gehanteerd. Het CAft maakt, in navolging van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Centrale Bank van Aruba (CBA) een voorbehoud wat betreft de CBS-reeks en wacht de bevindingen van het IMF hierover af.

In het kader van duurzame overheidsfinanciën onderschrijft het CAft de gehanteerde raming van de belastingontvangsten op basis van een behoudende nominale stijging van het bruto binnenlands product (bbp) van 1,0%. Uit de toelichting op het financieel beheer in de eerste UR kan niet opgemaakt worden welke stappen het land Aruba heeft gezet in het eerste kwartaal om te komen tot het verkrijgen van een accountantsverklaring in het jaar 2020. Het CAft verzoekt u om in de tweede UR inzicht te verschaffen in stappen die daartoe worden gezet. Tevens vraagt het CAft u in te gaan op de stijgende zorgkosten in de afgelopen jaren en aan te geven hoe u daar in het kader van duurzame overheidsfinanciën mee omgaat.

Het CAft constateert dat bij het aanleveren van de eerste UR aan geen van de genoemde uitgangspunten uit het CAft bericht aan de Rijksministerraad van 15 maart jl. is voldaan. Bij ontvangst van de UR heeft het CAft geen meerjarig integraal belastinghervormingsplan ontvangen. Omdat dit plan ontbreekt zijn de meerjarige belastingramingen onvoldoende onderbouwd. Het CAft constateert tevens, rekening houdend met de begrote personeelslasten van het IBSCP, dat Aruba in 2019 niet voldoet aan de personeelslastennorm van AWG 479 miljoen uit het protocol.

Het CAft geeft u de volgende aanbevelingen:

1. Zorg dat de begrotingen van het land en/of het IBSCP worden aangepast zodat de begrote personeelslasten (inclusief werkgeversbijdragen) van het land en het IBSCP conform het protocol in totaal maximaal AWG 479 miljoen bedragen.
2. Neem in de tweede UR de uitputting van de personeelslasten van het IBSCP expliciet op zodat de realisatie van de personeelslastennorm kan worden gevolgd.
3. Verbeter de onderbouwing van de besparingsmaatregelen uit het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP). Deze onderbouwing dient aan te sluiten op de personeelslastennorm van AWG 479 miljoen in 2019 en een nominale daling daarna.
4. Kom alsnog met Nederland een aanvullende norm overeen voor de personeelslasten van de Staten, de Hoge Colleges van Staat en de Dienst Openbare Werken. Op het moment dat Aruba en Nederland afspraken hebben gemaakt over een aanvullende personeelslastennorm zal het CAft hieraan toetsten.
5. Het CAft vraagt u om op korte termijn een meerjarig integraal belastinghervormingsplan te presenteren. Op basis daarvan kan in de tweede UR een deugdelijke onderbouwing worden gegeven van de in dit jaar nog in te voeren belastingmaatregelen als onderdeel van de belastingherziening.
6. Tevens vraagt het CAft u in te gaan op de stijgende zorgkosten in de afgelopen jaren en hoe u daarmee omgaat. Daarbij is van belang dat dit reeds in 2019 tot een beter verwacht resultaat van het AZV leidt.

Op grond van artikel 16 jo. artikel 11 lid 3 en artikel 17 lid 7 van de LAft verzoekt het CAft de minister van Financiën, Economie en Cultuur om het CAft binnen 14 dagen te informeren op welke wijze invulling wordt gegeven aan bovenstaande aanbevelingen.

Toelichting

Exploitatierkening

Het exploitatieresultaat van het land in enge zin bedraagt aan het einde van het eerste kwartaal AWG 1,2 miljoen. De middelenrealisatie over die periode bedraagt AWG 316,4 miljoen hetgeen gelijk is aan 22,2% van de gehele middelenbegroting van AWG 1.422,6 miljoen. Zowel de directe als de indirecte belastingen ontwikkelen zich in het eerste kwartaal in lijn met het seizoenspatroon van de afgelopen jaren.

<i>AWG x 1.000</i>	Begroting 2019	Realisatie 1e UR 2019	Begrotings- uitputting
Directe belastingen			
Loonbelasting	277.800	72.445	26,1%
Winstbelasting	188.000	9.179	4,9%
Grondbelasting	66.000	3.551	5,4%
Overig	56.600	32.573	57,5%
<i>Totaal directe belastingen</i>	<i>588.400</i>	<i>117.748</i>	<i>20,0%</i>
Indirecte belastingen			
Invoerrechten	199.660	43.380	21,7%
Overig	414.226	106.193	25,6%
<i>Totaal indirecte belastingen</i>	<i>613.886</i>	<i>149.573</i>	<i>24,4%</i>
Totaal	1.202.286	267.321	22,0%

Binnen de directe belastingen is voor de loonbelasting AWG 18,5 miljoen begroot voor verschillende typen invorderingsacties. De opbrengst van de invorderingsacties voor de loonbelasting bedraagt slechts AWG 1,7 miljoen. Het is van belang dat het land Aruba de rest van het jaar stevig inzet op de invorderingsacties om de begrote baten alsnog te realiseren.

Door de tijdelijke verlaging van het tarief van de dividendbelasting van 25% naar 10% in het jaar 2019 is in het eerste kwartaal meer dividendbelasting ontvangen dan voor heel 2019 is begroot. Deze tijdelijke tariefsverlaging was ten tijde van het opstellen van de begroting nog onbekend.

De grondbelasting en overdrachtsbelasting laten een realisatie van 5,4% respectievelijk 11,3% in het eerste kwartaal zien. Deze lage realisatiepercentages worden veroorzaakt door de vertraagde uitvaardiging van de kohieren. Het land Aruba verklaart in de loop van het jaar een inhaalslag te realiseren.

Binnen de indirecte belastingen hebben de invoerrechten AWG 43,4 miljoen aan inkomsten gegenereerd over het eerste kwartaal. Onder de totaal begrote invoerrechten van AWG 199,6 miljoen is een raming van AWG 16,7 miljoen opgenomen voor accijns op water met toegevoegde suiker. Deze accijnssoort wordt per 1 juli 2019 ingevoerd, hetgeen betekent dat deze accijns nog geen onderdeel uitmaakt van de gerealiseerde cijfers over het eerste kwartaal. De inkomsten van de invoerrechten over het eerste kwartaal zijn positiever dan het seizoenspatroon, mogelijk kan dit leiden tot een meevaller aan het einde van het jaar.

De uitgaven in het eerste kwartaal lopen vrijwel op schema. De uitgavenrealisatie over het eerste kwartaal bedraagt AWG 315,1 miljoen hetgeen gelijk is aan 22,1% van de gehele uitgavenbegroting van AWG 1.427,6 miljoen. De rentelasten over het eerste kwartaal bedragen AWG 60,6 miljoen. Dit is 26% van de in de begroting 2019 opgenomen rentelasten van AWG 232,3 miljoen. De uitputting van de rentelasten ontwikkelt zich zoals begroot.

Beleidsplan Verlaging Personeelslasten

In het protocol is overeengekomen dat de personeelslasten nominaal dienen te dalen, met AWG 479 miljoen als ijkpunt per 1 januari 2019. Om de nominale daling van de personeelslasten te realiseren heeft het land Aruba het BVP opgesteld. Het CAft constateert dat de maatregelen uit het BVP onvoldoende onderbouwd zijn om op eenduidige wijze de noodzakelijke reductie van de personeelslasten te monitoren en dat de aansluiting met de personeelslastennorm van AWG 479 miljoen ontbreekt. Het CAft vraagt Aruba derhalve om zo spoedig mogelijk een meer concrete en uitgebreide toelichting te geven op de uitvoering van het BVP en in de toelichting duidelijk te maken hoe het BVP aansluit op de personeelslastennorm van AWG 479 miljoen in 2019 en de nominale daling van de personeelslasten daarna.

Interim Begrotingsfonds Sociaal Crisisplan

In de begroting van het Interim Begrotingsfonds Sociaal Crisisplan (IBSCP) is AWG 4,7 miljoen gereserveerd voor personeelslasten. Uit het bestedingsoverzicht uit het eerste kwartaal blijkt dat het IBSCP voor AWG 2,1 miljoen is uitgeput hetgeen overeenkomt met 12% van de gehele IBSCP begroting van AWG 18,5 miljoen. De personeelslasten zijn voor AWG 0,7 miljoen uitgeput hetgeen overeenkomt met 14% van de begrote personeelslasten. Het CAft constateert dat de besteding van de IBSCP middelen achterblijft. Het IBSCP is ingesteld van 1 augustus 2018 tot en met 31 december 2019.

In het bericht van 15 maart jl. heeft het CAft aangegeven dat de norm van AWG 479 miljoen geldt voor de personeelslasten zoals opgenomen in de vastgestelde begroting 2019 en de personeelslasten van het IBSCP. Met dit uitgangspunt, begrote personeelslasten in de landsbegroting van AWG 478,6 miljoen en begrote personeelslasten in de begroting van het IBSCP van AWG 4,7 miljoen, voldoet Aruba in 2019 niet aan de personeelslastennorm van AWG 479 miljoen. Het CAft vraagt u de begroting navenant bij te stellen.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst van het land in enge zin noteert een positief resultaat van AWG 5,8 miljoen over het eerste kwartaal van 2019. De ontvangsten van AWG 10,4 miljoen zijn grotendeels het gevolg van vrijgekomen afschrijvingen (AWG 9,0 miljoen). De uitgaven van AWG 4,6 miljoen bestaan voornamelijk uit verstrekte studieleningen van AWG 3,0 miljoen (eerste kwartaal 2018 AWG 1,9 miljoen).

Collectieve sector

De collectieve sector van Aruba is voor de jaren 2019 en 2020 nog niet vastgesteld. Het CAft adviseert derhalve om op korte termijn, in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) Aruba en met het CBS Nederland, de samenstelling van de collectieve sector van Aruba voor de jaren 2019 en 2020 te actualiseren.

Het resultaat van de collectieve sector over het eerste kwartaal van 2019 komt uit op een overschot van in totaal AWG 28,7 miljoen (volgens het land ook wel 0,5% van het bbp¹). Dit resultaat is opgebouwd uit een resultaat van het in het land in enge zin van AWG 7 miljoen (een exploitatieoverschot van AWG 1,2 miljoen en een overschot op de kapitaaldienst van AWG 5,8 miljoen) en een resultaat van de overige entiteiten binnen de collectieve sector van AWG 21,7 miljoen. Het resultaat van de collectieve sector is opgenomen in tabel 1.

Ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019, worden in de UR aangepaste prognoses gepresenteerd voor de resultaten van de verschillende entiteiten binnen de collectieve sector. Behoudens AZV, kan het CAft voor alle entiteiten de aangepaste prognoses valideren op basis van de eerder ontvangen separate begrotingen van de entiteiten zelf. Voor AZV prognosticeert het land momenteel een fors verslechterd resultaat (AWG -24,9 miljoen) dan in de vastgestelde begroting (AWG 10,5 miljoen).

---

¹ Waarbij het land de hogere nieuwe CBS cijfers voor het bbp voor 2017 hanteert en een groeiraming van 1% per jaar.

Vooral door deze aanpassing komt het verwachte negatieve financieringssaldo van de gehele collectieve sector op AWG 33,3 miljoen. Het CAft vraagt het land tijdig de benodigde maatregelen te treffen zodat dit jaar de norm van -0,5% van het bbp voor de gehele collectieve sector zal worden behaald.

<i>In AWG miljoen</i>	Vastgestelde begroting	Realisatie 1e kwartaal	Prognose 2019
Exploitatier rekening	-4,4	1,2	-4,4
Kapitaaldienst	-20,3	5,8	-20,3
Subtotaal Land Aruba	-24,7	7,0	-24,8
AZV	10,5	1,9	-24,9
SVB	13,5	5,8	10,4
ATA	0,0	16,9	8,4
UA	0,0	-0,1	-0,6
Serlimar	0,0	-2,8	-1,3
SEPB	0,0	0	-0,6
Sub totaal overige entiteiten	24,0	21,7	-8,6
TOTAAL collectieve sector	-0,7	28,7	-33,3
Tekort (% bbp)	0,0%	0,5%	-0,6%

Tabel 1: Resultaat collectieve sector onderverdeeld naar Land en entiteiten

Bij de vierde UR 2018 heeft het CAft geconstateerd dat de zorgkosten in de afgelopen jaren aanzienlijk zijn gestegen en geoordeeld dat dit een zorgelijke ontwikkeling is. Volgens de projectie van het land zal AZV uitkomen op een negatief resultaat van AWG 24,8 miljoen aan het einde van dit jaar. Ten aanzien van het saldo van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) is de verwachting dat het positieve saldo toeneemt tot AWG 10,4 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere premieontvangsten vanwege effectievere inning.

Financieringsbehoefte

In de begroting 2019 is een financieringsbehoefte opgenomen van AWG 282,2 miljoen. De financieringsbehoefte bestaat uit de financiering van het begrote financierstekort van het land van AWG 24,8 miljoen en uit herfinanciering van aflopende leningen van AWG 257,4 miljoen. De eerste UR laat zien dat in het eerste kwartaal AWG 138,3 miljoen aan nieuwe leningen is aangegaan om aflopende leningen te herfinancieren. De totale schuldstand aan het einde van het eerste kwartaal bedraagt AWG 4.316,3 miljoen. Ten opzichte van het vierde kwartaal 2018 is de schuldstand gestegen met AWG 17,5 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat Aruba in het eerste kwartaal meer heeft geleend dan nodig was voor herfinanciering. De hoogte van het geleende bedrag is echter binnen de wettelijke toegestane machtiging van AWG 282,2 miljoen. Het CAft veronderstelt dat deze 'overfinanciering' in de volgende kwartalen van 2019 teniet zal worden gedaan.

Financieel beheer

In het protocol is overeengekomen dat over het boekjaar 2020 een accountantsverklaring wordt verkregen bij de financiële verantwoording in overeenstemming met een financieel stelsel voor bijzondere doeleinden. Om deze doelstelling te realiseren werkt het land Aruba aan een nulmeting om te komen tot een controleerbare jaarrekening en zijn de waarderingsgrondslagen voor de bijzondere financiële verantwoording vastgelegd. Het CAft acht het positief dat hieraan prioriteit wordt gegeven en onderschrijft het initiatief van Aruba dat interim audits door de Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB) worden uitgevoerd. Het CAft verzoekt om in de uitvoeringsrapportages uitgebreider te rapporteren over de voortgang van de verschillende deelonderzoeken van de nulmeting en voorgenomen audits die de SOAB zal verrichten. Daarnaast heeft het CAft in zijn reactie op de vierde UR 2018 verzocht om het plan van aanpak. Het CAft verzoekt wederom deze te ontvangen.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De voorzitter van de Staten van Aruba